

mgr BARBARA SZCZEPANOWSKA

Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy

SafeWork

witryna internetowa ILO

dotycząca bezpieczeństwa i zdrowia w pracy

W ramach kontynuacji prezentowania internetowych źródeł informacji o bezpieczeństwie i zdrowiu w pracy, w artykule przedstawiono zawartość zamieszczonej w ramach portalu Międzynarodowej Organizacji Pracy witryny programu *SafeWork*, realizowanego przez dział ILO o tej samej nazwie. Witryna ta obejmuje informacje związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, ergonomią, wypadkami i chorobami zawodowymi, różnymi rodzajami zagrożeń zawodowych w sektorach gospodarki oraz w sektorze nieformalnym, a także z wieloma innymi zagadnieniami związanymi z ochroną człowieka w procesie pracy.

INTERNET SOURCES OF OSH INFORMATION

SafeWork – ILO's website on occupational safety and health

Continuing the presentation of Internet sources with information on OSH, the *SafeWork* programme website, part of the ILO portal, is described. It contains information on occupational safety and health, ergonomics, occupational accidents and diseases, different kinds of occupational hazards in the economy and informal sectors. The website also covers many other problems connected with protecting human in the work process.

Są nimi m.in. instytucje międzynarodowe. Jedną z nich jest Międzynarodowa Organizacja Pracy – MOP (International Labour Organization – ILO) wraz z działającym w jej imieniu – Międzynarodowym Biurem Pracy w Genewie.

ILO oferuje bardzo obszerny portal internetowy, obejmujący zagadnienia związane z pracą człowieka, a także wieloma dziedzinami pokrewnymi [1]. W jego ramach utrzymywana jest m.in. witryna związana z tematyką bezpieczeństwa pracy, stanowiąca bardzo cenne źródło informacji dotyczących tych zagadnień. Jeden z działów Międzynarodowego Biura Pracy – *SafeWork* – realizuje program ILO pod tą samą nazwą (*SafeWork*), którego prace zmierzają do:

- stworzenia globalnej świadomości skali i konsekwencji wypadków, urazów i chorób związanych z pracą
- przedstawienia na forum międzynarodowym problemów zdrowia i bezpieczeństwa pracowników.

Witryna *SafeWork*

Jednym z najważniejszych zadań witryny *SafeWork* (www.ilo.org/safework) jest międzynarodowe upowszechnianie wiedzy o bezpieczeństwie pracy i dziedzinach pokrewnych, a także – m.in. przez odnośniki do innych stron ILO – upowszechnianie wiedzy o najnowszych osiągnięciach, wydawnictwach i projektach tej organizacji w omawianej dziedzinie [2].

Witryna ta zawiera wiele użytecznych informacji z dziedziny bezpieczeństwa pracy, medycyny pracy, ergonomii, inżynierii środowiska, psychologii i socjologii pracy i wielu dziedzin pokrewnych, zarówno w aspekcie teoretycznym jak i praktycznym.

Wstęp

Artykuł ten stanowi kontynuację cyklu opracowań na temat międzynarodowych internetowych źródeł informacji o bezpieczeństwie i ochronie zdrowia człowieka w pracy.

Dzięki szybkiemu rozwojowi Internetu liczba elektronicznych źródeł dotyczących tej tematyki jest coraz bogatsza, nie zawsze jednak idzie to w parze z jakością i wiarygodnością danych. Korzystając z danych

internetowych, należy zawsze starać się, na ile to możliwe, o zweryfikowanie czy potwierdzenie w innych zasobach informacji wybranych danych, gdyż często nie są one aktualizowane, mogą być mylące, nieścisłe, tylko wycinkowe, nie dające pełnego obrazu zagadnienia, a czasem wręcz fałszywe.

Dlatego przy poszukiwaniu informacji dobrze jest opierać się na danych opracowanych przez godnych polecenia twórców i autorów.

Do witryny działu SafeWork można dotrzeć ze strony głównej portalu Międzynarodowej Organizacji Pracy (rys. 1.), pod adresem <http://www.ilo.org/safework>.

Portal Międzynarodowej Organizacji Pracy, w ramach którego zamieszczona jest witryna SafeWork, opracowuje wiele niezależnych placówek ILO zlokalizowanych w różnych krajach i dlatego informacje są tworzone w różnych formach i na zróżnicowanych zasadach, co może prowadzić do pewnej niespójności czy powtórzeń. Od 2003 r. prowadzone są prace nad nową formą tego portalu.

Na rys. 2. zamieszczono widok strony głównej witryny SafeWork, stanowiącej jednocześnie mapę tej witryny.

W ramach materiałów dostępnych przez odnośnik dotyczący zintegrowanego podejścia do działań związanych z normalizacją w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia w pracy (*Integrated Approach to Standard-Related Activities in the Area of OSH; New Global Strategy, Resolution, Conclusions and Raport*) w pasku górnym zamieszczono dostępne w trzech językach informacje dotyczące problemów bezpieczeństwa pracy – raporty z 93. sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy (2005 r.) pt. *Promotional framework for occupational safety and health*. Przez ten odnośnik możemy także dotrzeć do dokumentu dotyczącego globalnej strategii ILO związanej z problematyką bezpieczeństwa pracy, opublikowanego po 91. sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy (*Global Strategy on Occupational Safety and Health. Conclusions adopted by the International Conference at the 91th Session, 2003*).

Poprzez odnośnik dotyczący 93. sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy (International Labour Conference. 95rd Session, 2006. *Promotional Framework for Occupational Safety and Health*), która odbyła się w czerwcu br., można zapoznać się m.in. z raportami przygotowanymi na tę sesję, dotyczącymi bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Na tej stronie SafeWork zamieszczono także odnośniki do najnowszych wydań w dziedzinie bezpieczeństwa pracy na świecie, informacje o międzynarodowych konferencjach i kongresach, a także linki do portali krajowych i międzynarodowych instytucji. Wszystkie te informacje opracowuje funkcjonujące w ramach działu SafeWork Międzynarodowe Centrum Informacji o Bezpieczeństwie i Higieny Pracy CIS, do którego witryny prowadzą te linki.

Rys. 1. Strona główna portalu Międzynarodowej Organizacji Pracy – ILO
Fig. 1. The homepage of the International Labour Organization – ILO

Rys. 2. Strona główna witryny SafeWork
Fig. 2. The homepage of the SafeWork website

W dolnym pasku głównej strony witryny *SafeWork* zamieszczono graficzne odnośniki źródła informacji ILO do:

– witryny Międzynarodowego Centrum CIS (www.ilo.org.cis), do portalu sieci krajowych i współpracujących centrów CIS (www.ciscentres.org), do opracowywanej przez Międzynarodowe Centrum CIS międzynarodowej bazy danych obejmującej dokumenty prawne związane z bezpieczeństwem pracy LEGOSH. Baza ta zawiera ponad 3500 dokumentów prawnych z ponad 140 krajów.

– podwitrzyny *SafeWork*, obejmującej zagadnienia związane z psychospołecznymi problemami w pracy SOLVE (stres, nikotynizm, alkohol, narkotyki, HIV/AIDS, psychiczna i fizyczna przemoc)

– informacji związanych ze Światowym Kongresem Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.

– tekstów wydawnictw dotyczących systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, opublikowanych przez ILO oraz inne instytucje, np. ILO OSH-MS Guidelines (ILO-OSH 2001)

– stron zawierających filmy video nagrane podczas różnych wydarzeń związanych z działalnością ILO, np. podczas obchodów w różnych latach Światowego Dnia Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy.

W części głównej omawianej witryny *SafeWork* znajdują się odnośniki do podwitrzyny i stron internetowych w układzie tematycznym.

Dokumenty strategiczne (Policy Documents)

Pierwszą grupę stanowią odnośniki do najważniejszych dokumentów i wypowiedzi dyrektora generalnego ILO Juana Somavii na temat problemów bezpieczeństwa pracy i zadań ILO, w tym działu *SafeWork*, tekstów dokumentów z trzech kolejnych Światowych Kongresów Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, danych o celach, strategii i wynikach działania *SafeWork*, raportu i innych materiałów związanych z międzyregionalnymi konsultacjami nt. programu działania ILO *SafeWork* w 1999 r., a także dokumentu „Global strategy on OSH. Conclusions adopted by the ILC 91”, który zawiera charakterystykę głównych działań MOP w dziedzinie bezpieczeństwa i zdrowia w pracy, ustalonych przez Międzynarodową Konferencję Pracy w 2003 r.

Obszary działania (Areas of Action)

Obszerą grupę zagadnień, do opisów których są odnośniki na stronie głównej *SafeWork*, obejmuje dział: „Obszary działania” (*Areas of Action*).

W poddziale „Accident and Disease Information” zamieszczono dokumenty dotyczące ochrony człowieka przed wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi. Są to m.in. artykuły z czasopism fachowych, prezentacje, raporty, materiały zawierające dane statystyczne, a także wykaz wydawnictw ILO związanych z tymi problemami.

W grupie tematów związanych z pracą niebezpieczną (*Hazardous Work*) znajdują się m.in.:

• informacje nt. bezpieczeństwa pracy w takich najbardziej niebezpiecznych sektorach, jak:

- rolnictwo
- przemysł wydobywczy
- budownictwo
- rybołówstwo
- złomowanie statków
- sektor nieformalny

• karty zagrożeń w poszczególnych zawodach

• inne zagrożenia (*sector-independent*; zagrożenia nie związane z poszczególnymi sektorami gospodarki):

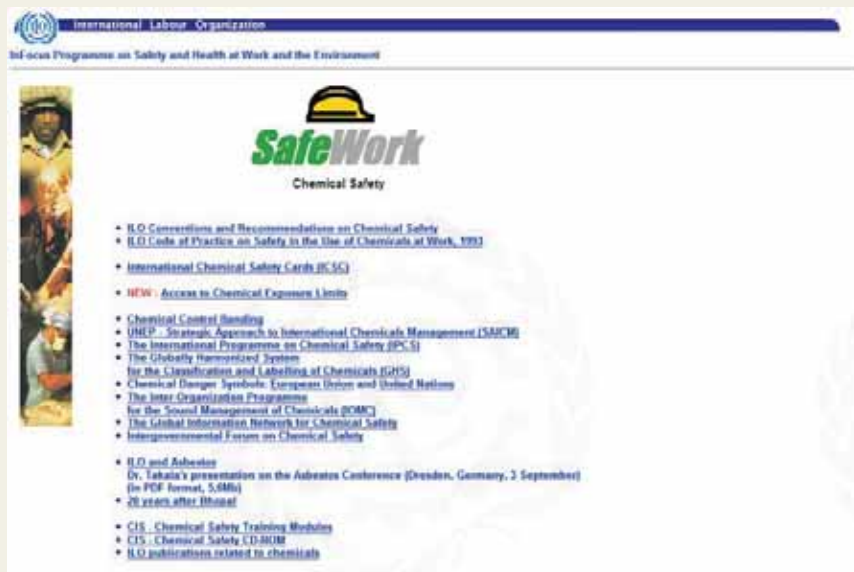
- substancje chemiczne
- promieniowanie
- pożary
- pyły, włókna, zanieczyszczenia powietrza
- hałas, wibracja
- zagrożenia ergonomiczne.

Na przykład w dziale dotyczącym rolnictwa zamieszczono m.in.: programy działań, konwencje i rekomendacje oraz normy ILO, karty informacyjne w kilku językach,

link do bazy danych „OSH in Agriculture, Forestry and Livestock Reading”, materiały edukacyjne, raporty, poradniki techniczne i inne wydawnictwa ILO.

Natomiast w dziale dotyczącym górnictwa można zapoznać się z wydawnictwami ILO na temat bezpieczeństwa pracy w tym sektorze gospodarki.

Kolejny duży dział informacji dotyczy zagrożeń zawodowych (*Sector-Independent*). W obszernym dziale dotyczącym zagrożeń chemicznych zapewniono dostęp m.in. do około 1530 pozycji zbioru Międzynarodowych Kart Bezpieczeństwa Chemicznego (*International Chemical Safety Cards – ICSCs*). Karty te opracowywane są przez międzynarodową grupę instytucji. W pracach tych bierze udział polski Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi. Karty zagrożeń są obecnie dostępne w 17 językach. Są tutaj także teksty dokumentów Unii Europejskiej powiązane z tymi kartami. W dziale tym zamieszczono również inne dokumenty ILO np. związane z zagrożeniami chemicznymi, m.in. konwencje, rekomendacje, wytyczne postępowania, prezentacje, dane o Międzynarodowym Programie Bezpieczeństwa Chemicznego (*IPCS*) i innych programach międzynarodowych, symbole bezpieczeństwa chemicznego Unii Europejskiej i Narodów Zjednoczonych, system klasyfikacji GHS, a także podręczniki ILO i bazy danych, np. Chemical Safety CD-ROM. Zapewniono także dostęp do wykazu wydawnictw ILO związanych z tą tematyką.

Rys. 3. Strona witryny *SafeWork* zawierająca informacje o zagrożeniach chemicznych
Fig. 3. The *SafeWork* website with information on chemical hazards

W czerwcu 2006 r. dział dotyczący zagrożeń chemicznych uzupełniono o dane dotyczące najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Przykład strony witryny *SafeWork* zawierającej informacje związane z zagrożeniami chemicznymi przedstawia rys. 3 (str. 11.).

W kolejnych działach zamieszczono teksty raportów, najważniejszych wydawnictw ILO związanych z danym zagrożeniem, konwencje, rekomendacje, materiały z konferencji, podręczniki i poradniki, a także umożliwiono dostęp do innych wydawnictw ILO. Kolejne działy obejmują materiały dotyczące pożarów, wentylacji w pomieszczeniach pracy, hałasu i wibracji oraz ergonomii.

Z omawianej strony zagrożeń w pracy witryny *SafeWork* można także przejść do kolejnego katalogu użytecznych danych opracowanych przez MOP we współpracy z innymi instytucjami, w tym Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym (CIOP-PIB). Są to karty bezpieczeństwa w wybranych zawodach (*Hazard Datasheets on Occupations*) i obejmują m.in. dane o podstawowych zagrożeniach związanych z danym zawodem oraz sugestie dotyczące sposobów i środków ochrony przed tymi zagrożeniami. Obecnie są one dostępne w języku angielskim i rosyjskim.

Kolejną grupą informacji zawartych w dziale „Obszary działania ILO” są materiały dotyczące bezpieczeństwa chemicznego. Obejmują one m.in. opracowany w czerwcu 2006 r. dział dotyczący nowej metody kontroli niebezpiecznych substancji chemicznych w pracy (tzw. *control binding*). Zawarto w nim informacje o tej metodzie, artykuły, materiały z konferencji, prezentacje, a także odnośniki do danych innych instytucji. W dziale tym można także znaleźć materiały związane z systemem klasyfikacji i znakowania substancji chemicznych (*The Globally Harmonized System for the Classification and Labelling of Chemicals – GHS*).

W obszernym dziale dotyczącym zdrowia w pracy (*Occupational Health*) zamieszczono m.in. materiały dotyczące ochrony ludzi przed chorobami – ptasią grypą (*Avian Influenza*), SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome), azbestozą, pylicą krzemową. Są też materiały o: ILO International Classification of Radiographs of Pneumoconioses, raporty z konferencji, badań, a także konwencje, rekomendacje i wydawnictwa ILO związane z tą tematyką.

Wiele nowych informacji zawiera dział dotyczący zdrowia w pracy – dobrostanu pracownika (*Workers' Well-Being*). Są tam dane o samym pojęciu „*workers' well-being*”,

o programie realizowanym przez *SafeWork*, związanym z promocją zdrowia i dobrostanem pracowników, a także materiały dotyczące zagrożeń związanych z używkami i alkoholem, paleniem papierosów, stresem, HIV/AIDS i przemocą w pracy.

Kolejne działy to: *Gender Issues*, który udostępnia materiały związane z płcią pracowników (odnośnik do podwityny ILO opracowywanej przez Biuro ds. Płci – *Bureau for Gender Equality*) oraz *Labour Inspection*, dział który zawiera informacje związane z działalnością inspekcji pracy.

Zasoby informacyjne (Resources)

Ostatnia duża grupa materiałów to zasoby informacyjne, które umożliwiają poszukiwanie informacji związanych z bezpieczeństwem i zdrowiem w pracy.

Zapewniono tu dostęp do kilkunastu grup informacji:

- normy (*Standards*): udostępniono tutaj teksty konwencji i rekomendacji ILO, wśród których ok. 70 dotyczy bezpieczeństwa pracy oraz wytycznych postępowania (*codes of practice*), opracowywanych przez ILO od 1950 r. dla poszczególnych działów gospodarki i konkretnych zawodów, a także materiały z sesji 289. Rady Zarządzającej (*Governing Body*) ILO z 2004 r. i z posiedzeń poszczególnych komitetów, a także z 90. Międzynarodowej Konferencji Pracy

- teksty materiałów szkoleniowych dla wykładowców kursów organizowanych przez organizacje pracodawców i pracowników, a także instytucje szkoleniowe

- przepisy prawne (*Legislative Texts*) udostępnione w formie bibliograficznej bazy danych LEGOSH, zawierającej ponad 3500 przepisów prawnych związanych z bezpieczeństwem pracy, opracowanych w ok. 140 krajach i instytucjach międzynarodowych.

Przez odnośniki w kolejnych poddziałach udostępniono teksty różnego typu opracowań MOP związanych z omawianą tematyką.

W poddziale „Databases” udostępniono bezpłatne ważne źródła informacji o bezpieczeństwie pracy, opracowywane przez Międzynarodowe Centrum Informacji o Bezpieczeństwie Pracy CIS.

Ostatnią grupę informacji stanowią dokumenty związane ze Światowym Dniem

Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, obchodzonego w wielu krajach corocznie w dniu 28 kwietnia.

Część omówionych stron zawartych w ramach witryny *SafeWork* jest opracowywana przez Międzynarodowe Centrum Informacji o Bezpieczeństwie i Higienie Pracy CIS [3]. Tak więc wiele odnośników z witryny *SafeWork* odsyła do informacji zawartych w witrynie tego Centrum (www.ilo.org/cis), które działa w ramach działu *SafeWork* i jest z nim ściśle związane. W Polsce rolę Krajowego Centrum CIS pełni Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (CIOP-PIB) [4].

Podsumowanie

Internet w dobie globalizacji i powstawania społeczeństw informacyjnych jest najszybszym i szeroko dostępnym narzędziem upowszechniania wiedzy w każdej dziedzinie życia. Dlatego jest on szeroko wykorzystywany na arenie międzynarodowej również do promowania bezpiecznych zachowań w pracy oraz zagadnień związanych z bezpieczeństwem i zdrowiem w pracy, a także dobrostanem pracowników. Internetowe źródła informacji stanowią podstawę rozwoju informacji i nie ma już praktycznie większej instytucji, która nie opracowywałaby swoich stron internetowych. Witryna *SafeWork* stanowi część obszernego portalu Międzynarodowej Organizacji Pracy, która jest jedną z najważniejszych instytucji zajmujących się w szerokim zakresie także bezpieczeństwem i zdrowiem w pracy. Obszerny portal MOP stanowi jedno z wiarygodnych i aktualnych międzynarodowych źródeł informacji z zakresu omawianej tematyki. Wiele dokumentów jest udostępnianych w kilku lub w kilkunastu językach, co znacznie poszerza dostępność informacji i zwiększa międzynarodowy krąg ich użytkowników.

PIŚMIENNICTWO

[1] Portal Międzynarodowej Organizacji Pracy – <http://www.ilo.org>

[2] Witryna Programu *SafeWork* – <http://www.ilo.org/safework>

[3] Witryna Międzynarodowego Centrum CIS – <http://www.ilo.org/cis>

[4] Szczepanowska B. *Internetowe źródła informacji o bezpieczeństwie pracy. Witryna Międzynarodowego Centrum Informacji o Bezpieczeństwie i Higienie Pracy CIS – nowa wersja*. „Bezpieczeństwo Pracy” 10(420) 2005

Publikacja opracowana na podstawie wyników zadania realizowanego w ramach II etapu programu wieloletniego pn. „Dostosowywanie warunków pracy w Polsce do standardów Unii Europejskiej” dofinansowywanego w latach 2005-2007 w zakresie zadań służb państwowych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Główny koordynator: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy